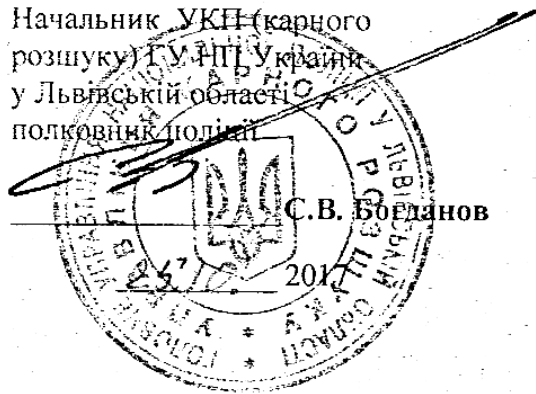

**МВС УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник УКН (карного розшуку) ГУ АПІ України у Львівській області
полковник поліції

С.В. Богданов

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Львівського державного
університету внутрішніх справ,
полковник поліції

Т.Б. Созанський

**Програма стажування у посаді
старшого оперуповноваженого карного розшуку
та методичні рекомендації для підготовки здобувачів
освітнього ступеня магістр факультету № 2
Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Львівського державного університету внутрішніх справ**

Спеціальність : 081 «Право»

Спеціалізація: оперативна

Львів 2017

Програма стажування у посаді старшого оперуповноваженого карного розшуку та методичні рекомендації для здобувачів освітнього ступеня «магістр» факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС / укладачі: І. В. Красницький, А. В. Баб'як, О. В. Кондратюк, В. Я. Марковський. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. – 49 с.

© Красницький І. В., Баб'як А. В.,
Кондратюк О.В., Марковський В. Я., 2017
© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2017

I. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ

Практична підготовка є складовою частиною навчально-виховного процесу у Львівському державному університеті внутрішніх справ (далі – ЛьвДУВС) і має за мету закріплення та вдосконалення в процесі практичної діяльності професійних знань та умінь, одержаних здобувачами освітнього ступеня «магістр» у процесі вивчення навчальних дисциплін, необхідних їм для виконання обов'язків у посаді старшого оперуповноваженого карного розшуку.

Програмою визначено порядок організації стажування слухачів магістратури ЛьвДУВС у підрозділах кримінальної поліції.

Стажування здобувачів освітнього ступеня магістр факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС на посаді старшого оперуповноваженого карного розшуку (далі – КР) передбачає набуття практичних навичок роботи в підрозділах КР у вказаній посаді.

Стажування у посаді відповідно до спеціалізації здобувачами освітнього ступеня магістр факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС проводиться відповідно до Законів України: «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про Національну поліцію», згідно з Положенням про практичну підготовку слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України, затвердженим наказом МВС України від 27.06.2013 № 621.

Мета. Стажування у посаді старшого оперуповноваженого КР є складовою підготовки фахівців для здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 081 «Право». Стажування є завершальним етапом навчання, проводиться після вивчення теоретичної частини навчальних дисциплін з метою підготовки майбутніх фахівців до самостійного виконання службових обов'язків, організацією та безпосереднім здійсненням оперативно-розшукових заходів із здобуття (отримання) та перевірки вагомої оперативної інформації, виявлення, попередження та припинення протиправної діяльності.

Завдання стажування

Основним призначенням навчальної практики є закріплення отриманих теоретичних знань і напрацювання навичок та використання цих компетентностей у практичній діяльності. Оскільки більшість здобувачів освітнього ступеня «магістр» перед зарахуванням на навчання перебували на службі в поліції, тому ознайомлені з організацією роботи територіальних підрозділів поліції, криміногенною, соціально-економічною, демографічною характеристиками оперативної обстановки території, яка обслуговується територіальними підрозділами поліції. Головним завданням здобувачів освітнього ступеня «магістр» є удосконалення набутих компетентностей, необхідних для організації роботи підрозділу КР у сфері попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень, ознайомитися з функціональними обов'язками старшого оперуповнова-

женого КР, проаналізувати кількість і види вчинених злочинів, їх виявлення, запобігання та припинення, плани роботи територіальних підрозділів поліції, спрямовані на стабілізацію оперативної обстановки й активізацію боротьби зі злочинністю.

1. На основі теоретичних знань та практичних навичок здобувач освітнього ступеня «магістр» має навчитися здійснювати свою діяльність за лінійним і територіальним принципами, на підставі поєднання єдиначальності у вирішенні питань, пов'язаних з оперативно-службовою діяльністю, перспективного та поточного планування, з урахуванням особистої відповідальності кожного працівника за стан справ на дорученій ділянці роботи та виконання конкретних завдань.

1.1. Здобувач освітнього ступеня «магістр» повинен ознайомитися з:

- обов'язками та правами старших оперуповноважених підрозділів КР;
- лініями та зонами роботи старшого оперуповноваженого на території обслуговування;
- щоденними, перспективними та поточними планами працівника КР;
- особливостями роботи з конкретними видами кримінальних злочинів, які найчастіше скоюються на території обслуговування;
- особливостями виконання доручень слідчого, прокурора щодо здійснення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні тощо.

1.2. Здобувач освітнього ступеня «магістр» повинен удосконалити вміння:

- у межах своїх повноважень – надання поліцейських послуг у сфері охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності;
- планувати свою роботу;
- взаємодії з іншими службами та територіальними підрозділами поліції, правоохоронними та контролюючими органами, громадськими організаціями;
- здійснювати першочергові заходи з перевірки інформації щодо злочинів загальнокримінальної спрямованості;
- виявлення і протидія злочинів, у тому числі на транспорті, розшук осіб, які їх учинили, документування протиправної діяльності правопорушників.

2. Ознайомитися з організацією та координацією діяльності старшого оперуповноваженого КР, а саме:

2.1. Здобувач освітнього ступеня «магістр» повинен знати та набути вмінь:

- забезпечення взаємодії оперативного складу підрозділу;
- при надходженні доручень слідчого, прокурора щодо здійснення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій розподіл їх виконання підлеглими працівниками та контроль за їх виконанням відповідно до функціональних обов'язків;

- розгляду матеріалів Єдиного обліку при надходженні їх до підрозділу КР;
- здійснення планомірної цілеспрямованої діяльності з вивчення і оцінки оперативної обстановки за визначеною сферою діяльності та прогнозу її подальшого розвитку;
- організації заходів по протидії злочинності на території обслуговування тощо.

2.2. Здобувач освітнього ступеня «магістр» повинен брати активну участь:

- разом з наставником брати участь у чергуваннях в складі слідчо-оперативної групи, у виїздах на місця скоєння кримінальних правопорушень і проведенні негласних слідчих (розшукових) дій;
- у плануванні і проведенні першочергових і наступних негласних слідчих (розшукових) дій щодо протидії злочинів;
- у порядку взаємодії й обміну інформацією між оперативними підрозділами кримінальної поліції, взяти участь у підготовці і направленні орієнтувань в інші підрозділи Національної поліції;
- у взаємодії старших оперуповноважених відповідного оперативного підрозділу зі слідчими поліції, прокуратури, слідчим суддею.
- у складанні необхідних документів з виконання окремого доручення слідчого щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій;
- ознайомленні з порядком взаємодії оперативних працівників відповідного оперативного підрозділу і працівниками науково-дослідного експертно-криміналістичного центру, взяти участь у складанні відповідних документів;
- ознайомленні з порядком взаємодії старшого оперуповноваженого відповідного оперативного підрозділу з інспекторами поліції;
- вивченні матеріалів про нерозкриті злочини на території обслуговування (відповідно до функціональних обов'язків). Здійснити комплекс негласних слідчих (розшукових) дій, направлених на викриття, попередження та припинення злочинів;
- заведенні оперативно-розшукових справ, виставленні облікових матеріалів на них в Управлінні інформаційно-аналітичного забезпечення ГУ НП України в областях та порядком їх зняття з обліку;
- заведенні справ оперативного обліку, розробити необхідні оперативні документи.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРОВЕДЕННЯ І КЕРІВНИЦТВО СТАЖУВАННЯМ

Учасниками процесу організації та проведення стажування є:

- керівництво ВНЗ – ректорат ЛьвДУВС, керівництво факультету № 2 ЛьвДУВС;
- керівники стажування від ВНЗ – науково-педагогічний персонал кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету № 2 ЛьвДУВС та інших кафедр, які залучаються до організації та проведення стажування;

- керівники територіальних підрозділів поліції, підрозділів, у яких здобувачі ступеня вищої освіти «магістр» проходять стажування, та безпосередні керівники стажування від територіальних підрозділів поліції.

На весь період проведення стажування наказом ректора ЛьвДУВС призначаються керівники практики з числа досвідчених осіб науково-педагогічного складу кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету № 2, а також інших кафедр ЛьвДУВС, у разі необхідності.

Організацію проведення стажування, контроль за її проходженням здійснюють ректорат ЛьвДУВС, керівництво факультету № 2 та керівники територіальних підрозділів поліції (керівник територіального підрозділу КР), у розпорядження яких направлені здобувачі ступеня вищої освіти «магістр».

Ректорат ЛьвДУВС, керівництво факультету №2 забезпечує:

1) своєчасне прибуття здобувачів освітнього ступеня «магістр» для проходження практичної підготовки до територіальних підрозділів поліції та призначення керівників стажування;

2) розробку навчально-методичного забезпечення матеріалів для стажування, методичних рекомендацій та програм стажування для здобувачів освітнього ступеня «магістр»;

3) завчасне інформування (не пізніше ніж за місяць до початку стажування) територіальних підрозділів поліції про терміни проведення стажування та кількісний склад здобувачів освітнього ступеня «магістр», направлення переліку питань для проведення вхідного/вихідного контролю знань;

4) проведення інструктажів із здобувачами освітнього ступеня «магістр», які скеровуються на стажування;

5) надання здобувачам освітнього ступеня «магістр» програми стажування, методичних рекомендацій щодо організації практики в територіальних підрозділах поліції;

6) проведення необхідних організаційних заходів перед виїздом здобувачів освітнього ступеня «магістр» на стажування та здійснення контролю за прибуттям практикантів до територіальних підрозділів поліції для його проходження;

7) ознайомлення стажистів із системою інформування про хід практичної підготовки та забезпечення контролю за виконанням ними планів стажування, веденням щоденників стажування, дотриманням визначеного розпорядку дня, своєчасністю підготовки ними необхідної звітної документації.

Керівники стажування від ЛьвДУВС:

1) здійснюють контроль за організацією стажування здобувачами освітнього ступеня «магістр» в територіальних підрозділах поліції та мають право отримувати витяги з наказів про її організацію;

2) ознайомлюються з **планами** стажування, змістом **щоденників** і надають рекомендації щодо внесення змін і доповнень відповідно до Програми;

3) мають право виявляти і вживати заходів для усунення недоліків в організації стажування та вносити пропозиції керівництву територіальних підрозділів поліції щодо їх усунення;

4) мають право вивчати умови організації та проведення стажування здобувачів освітнього ступеня «магістр», бути присутніми під час проведення ін-

структажів та доведення заходів безпеки, спостерігати за виконанням ними практичних дій;

5) можуть брати участь у підведенні підсумків несення служби (виконання практичних дій) здобувачами ступеня вищої освіти «магістр»;

б) мають право вносити пропозиції керівництву відповідних територіальних підрозділів поліції щодо заохочення керівників стажування з числа працівників територіальних підрозділів поліції;

7) мають право отримувати інформацію у відповідних територіальних підрозділах поліції про роботу здобувачів освітнього ступеня «магістр» у регіоні.

Керівники територіальних підрозділів поліції, куди скеровані здобувачі освітнього ступеня «магістр» на стажування:

1) призначають наказом безпосередніх керівників стажування з числа осіб, рекомендованих керівництвом підрозділу поліції, у якому планується проведення стажування. Цим же наказом закріплюють стажистів за керівниками стажування. Копію наказу в **семиденний** термін направляють до ЛьвДУВС;

2) забезпечують своєчасне інформування керівників підрозділів, до яких здобувачі освітнього ступеня «магістр» розподілені для проходження практики, про її терміни, мету та порядок організації і проведення;

3) організовують своєчасне оформлення і видачу здобувачам ступеня вищої освіти «магістр» на період практики вкладишів до службового посвідчення, що підтверджують виконання обов'язків на конкретній посаді (додаток 2);

4) організовують проведення вхідного/вихідного контролю знань стажистів до початку практичної підготовки та перед його захистом згідно з питаннями, що розроблені ВНЗ, та відповідно до вимог програм стажування і функціональних обов'язків за посадою, на якій це проводиться;

5) здійснюють постійний контроль за організацією та проведенням стажування, можуть готувати пропозиції щодо його вдосконалення; підводять підсумки та аналізують результати стажування з обов'язковим виставленням загальної оцінки. Копії підсумкових матеріалів направляють до ЛьвДУВС;

б) вживають заходів щодо забезпечення належних умов праці та побуту здобувачів освітнього ступеня «магістр» під час проходження стажування;

7) припиняють проходження стажування та відряджають здобувача освітнього ступеня «магістр» до ЛьвДУВС (із письмовим повідомленням) у разі систематичного невиконання ним плану, недбалого ставлення до виконання службових обов'язків або грубого порушення службової дисципліни.

Керівники підрозділів КР, у яких стажисти проходять практичну підготовку, зобов'язані:

1) забезпечити створення належних умов для виконання програм, планів стажування у повному обсязі та контроль за їх реалізацією;

2) призначити керівників практики з числа найбільш підготовлених працівників, які мають відповідну кваліфікацію (не нижче посади старшого оперуповноваженого), достатній практичний досвід роботи, високі ділові та моральні якості;

3) представити здобувачів освітнього ступеня «магістр» особовому складу підрозділу, роз'яснити їх правовий статус;

4) провести інструктажі зі стажистами, ознайомити їх з оперативною обстановкою, завданнями і функціями підрозділу КР, його структурою, внутрішнім розпорядком, заходами особистої безпеки та правилами безпеки праці, умовами використання і застосування спецзасобів тощо;

5) забезпечити здобувачів освітнього ступеня «магістр» робочими місцями, службовими бланками, літературою тощо;

6) передбачати під час формування розпорядку робочого дня здобувачів освітнього ступеня «магістр» час для роботи з нормативно-правовими актами (2-3 години на тиждень);

7) щотижнево розглядати питання організації та проведення стажування на оперативних нарадах, надавати їм допомогу у виконанні завдань, передбачених програмою стажування, готувати пропозиції щодо її вдосконалення;

8) контролювати виконання вимог програми стажування здобувачами освітнього ступеня «магістр», планів стажування у повному обсязі;

9) погоджувати та надавати на затвердження керівництву відповідного територіального підрозділу поліції звіти про підсумки стажування (копію звіту після затвердження надсилати до ЛьвДУВС);

10) затверджувати характеристики здобувачів освітнього ступеня «магістр»;

11) розробляти, погодивши з керівництвом територіальних підрозділів поліції, розпорядок дня здобувачів освітнього ступеня «магістр», які проходять стажування.

Керівники стажування від територіального підрозділу поліції зобов'язані :

1) ознайомити стажистів з оперативною обстановкою на ділянці (об'єкті, у регіоні), характером і особливостями роботи;

2) надавати допомогу у виконанні завдань передбачених програмою стажування та індивідуального плану стажування, водночас проводити роботу, спрямовану на формування у стажистів навичок і умінь, що необхідні для успішного виконання завдань, що стоять перед підрозділами кримінальної поліції;

3) вести щоденний облік та давати оцінку роботі стажиста;

4) вивчати рівень підготовки, ділові та моральні якості здобувачів ступеня вищої освіти «магістр», їх ставлення до виконання поставлених завдань;

5) узагальнювати підсумки стажування та подавати звіти на погодження відповідним керівникам територіальних підрозділів поліції;

6) складати характеристики на стажистів, затверджувати їх у керівництва територіальних підрозділів поліції (не пізніше ніж за три дні до закінчення стажування).

Обов'язки науково-педагогічних працівників – керівників стажування:

1) проводити інструктажі з працівниками територіальних підрозділів поліції – безпосередніми керівниками стажування та керівниками територіальних підрозділів поліції;

2) здійснювати контроль за виконанням здобувачами ступеня вищої освіти «магістр» програми та індивідуальних планів стажування, веденням щоденника;

3) надавати здобувачам ступеня вищої освіти «магістр» необхідну методичну допомогу під час стажування;

Права науково-педагогічних працівників – керівників стажування:

1) ознайомлюватися з планом стажування;

2) подавати пропозиції щодо усунення недоліків в організації і проведенні стажування;

3) вносити пропозиції щодо заохочення керівників стажування з числа працівників територіальних підрозділів поліції;

4) бути присутніми та брати участь в обговоренні результатів роботи, пов'язаної з виконанням програми стажування здобувачами освітнього ступеня «магістр».

Здобувачі ступеня вищої освіти «магістр» зобов'язані:

1) своєчасно прибути для проходження стажування до відповідного територіального підрозділу поліції;

2) виконувати передбачені програмою стажування завдання у визначені терміни та скласти індивідуальний план роботи, який затвердити у керівника кафедри ОРД;

3) дотримуватись заходів особистої безпеки, правил охорони праці, техніки безпеки, встановленого розпорядку дня;

4) під час стажування чітко планувати свою роботу, ретельно та якісно проводити кожний із заходів, сумлінно виконувати службові доручення, щоденно вести облік здійснених заходів, про що робити відмітки у щоденнику стажування, бути дисциплінованим, мати зразковий зовнішній вигляд;

5) ознайомлюватися з нормативно-правовими актами, інструкціями, оглядами, методичними та аналітичними документами, що стосуються діяльності територіальних підрозділів поліції, формами і методами роботи працівників. Засвоїти функціональні обов'язки за посадою;

6) виконувати розпорядок дня, встановлений у підрозділі за місцем стажування, дотримуватись дисципліни та законності;

7) вести щоденник, щоденно звітувати безпосередньому керівникові стажування від територіального підрозділу поліції про виконану роботу;

8) систематично підтримувати зв'язок із керівником стажування з числа науково-педагогічного складу ЛьвДУВС, повідомляти про недоліки в організації стажування;

9) відвідувати заняття зі службової та спеціальної підготовки;

10) підготувати звіт про стажування за встановленою формою та подати його на погодження та затвердження. Оформити інші документи, які необхідно подати до захисту стажування.

Здобувачі ступеня вищої освіти «магістр» мають право:

1) ознайомлюватися з усіма службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою стажування та індивідуальними планами стажування;

2) підписувати від свого імені підготовлені за дорученням безпосереднього керівника стажування документи;

3) за згодою безпосереднього керівника стажування користуватися технічними та іншими засобами, наявними у відповідному територіальному підрозділі поліції;

4) надавати пропозиції керівництву територіальних підрозділів поліції та університету щодо вдосконалення організації та проведення стажування, а також діяльності практичних підрозділів;

5) повідомляти керівництво ВНЗ у випадках порушень вимог законодавства України, нормативно-правових актів МВС та МОН, цього Положення з боку керівництва територіальних підрозділів поліції за місцем проходження стажування.

Суворо забороняється залучати здобувачів вищої освіти «магістр» до виконання завдань, не передбачених цією Програмою, а також переміщати їх з одного підрозділу до іншого без погодження з ректором ЛьвДУВС.

ІІІ. ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ

Документацією стажування є:

- індивідуальний план стажування;
- щоденник стажування;
- звіт за результатами стажування;
- затверджений начальником територіального підрозділу поліції відгук-характеристика керівника стажування, обов'язковим реквізитом якого є гербова печатка відповідного підрозділу;
- інші документи щодо проходження стажування здобувачами освітнього ступеня «магістр» факультету № 2 ЛьвДУВС мають бути оформлені одним архівом (звичайні, без грифу таємно).

Індивідуальний план стажування має бути складений так, щоб у ньому передбачалося виконання усіх завдань, передбачених цією Програмою. Планування своєї роботи здобувачі ступеня вищої освіти «магістр» здійснює з розрахунку на весь період стажування. Стажування слід організувати так, щоб кожен день був забезпечений виконанням конкретних заходів (завдань стажування).

У плані вказуються заходи до виконання, термін їх виконання, відмітка про виконання (підтверджується підписом безпосереднього керівника стажування (додаток 1)).

Складений індивідуальний план стажування затверджується керівником кафедри, та підписується здобувачем ступеня вищої освіти «магістр», який його склав.

Для повноти, змістовності й результативності виконання програми здобувачі освітнього ступеня «магістр» ведуть щоденники стажування (прошиті, пронумеровані зошити обсягом не менше 40 арк.). Щоденник ведеться упродовж усього стажування, в ньому відображаються організаційні, оперативно-розшукові дії, у яких бере участь стажист щодня.

У щоденнику здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» фіксує інформацію про хід виконання запланованих заходів, а також інформацію про виконання позапланованих заходів.

На час проходження стажування здобувачам освітнього ступеня «магістр» оформлюються та видаються **вкладиші** до посвідчення особи, які підтверджують, що вони є старшими оперуповноваженими КР (додаток 2). До вкладиша вносять такі дані: серію та номер посвідчення, особові дані здобувачів освітнього ступеня «магістр», строк, до якого діє вкладиш, посаду, прізвище. Вкладиш підписує начальник територіального підрозділу поліції, він скріплюється печаткою. Без пред'явлення службового посвідчення вкладиш вважається недійсним.

Після закінчення стажування складається **звіт**, який затверджує начальник територіального підрозділу поліції (додаток 3) та **відгук-характеристика** (додаток 4).

У кінці стажування здобувач освітнього ступеня «магістр» готує **звіт**, у якому вказує підсумки стажування. У звіті необхідно вказати назву підрозділу КР, у якому слухач магістратури ЛьвДУВС проходив стажування, результати виконання завдань та досягнення мети стажування (що конкретно виконувалось, які необхідні уміння та навички були набуті під час практики). Крім того, можуть висловлюватися пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу та заходи щодо оптимізації стажування у підрозділах КР, труднощі та недоліки, які були під час її проходження.

Звіт складається слухачем магістратури ЛьвДУВС, погоджується з керівником стажування, і затверджується начальником територіального підрозділу поліції.

У відгуку-характеристиці мають відображатися обсяг та якість виконання програми стажування й плану його проходження, рівень підготовленості слухача до виконання службових обов'язків і вміння реалізувати набуті знання на практиці; наявність навичок тактично правильно застосовувати спеціальні й технічні засоби, дотримуватися заходів особистої безпеки, складати службові документи; особисті морально-вольові якості, дисциплінованість, старанність; професійний рівень розвитку; ставлення до роботи загалом та підсумкова оцінка за стажування. Характеристики направляються до ЛьвДУВС і долучаються до особових справ здобувачів освітнього ступеня «магістр».

Відгук-характеристику готує керівник стажування і затверджує начальник територіального підрозділу поліції.

У документах стажування **СУВОРО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ** вказувати дані, які можуть призвести до розголошення таємниці та зашкодити проведенню оперативно-розшукової діяльності або виконанню завдань підрозділу КР. Зазначається виключно формулювання заходу відповідно до вимог Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», відомчих нормативних документів МВС України.

IV. ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ СТАЖУВАННЯ

Після закінчення стажування здобувачі ступеня вищої освіти «магістр» подають до комісії по захисту стажування навчального закладу такі документи:

- індивідуальний план стажування (з відмітками про виконання запланованих заходів);
- щоденник стажування;
- звіт за результатами стажування;
- затверджений начальником територіального підрозділу поліції відгук-характеристику керівника стажування;
- інші документи щодо проходження стажування слухачі магістратури ЛьвДУВС оформляють і представляють одним архівом (звичайні, без грифу таємно).

Результати проходження стажування оцінюються комісіями з огляду на попереднє вивчення звітних матеріалів, висновків керівників територіальних підрозділів поліції, у яких проходили практику, доповідей здобувачів освітнього ступеня «магістр» та їх відповідей на поставлені запитання.

За підсумками захисту стажування здобувачеві ступеня вищої освіти «магістр» виставляється оцінка, яка вноситься до залікової книжки, екзаменаційної відомості та у додаток до диплома.

Результати захисту стажування відображаються в атестаціях здобувачів освітнього ступеня «магістр». Підсумки проходження стажування фіксуються в особових справах випускників.

Завідувач кафедри

оперативно-розшукової діяльності
факультету № 2 Інституту з
підготовки фахівців для
підрозділів Національної
поліції ЛьвДУВС
кандидат юридичних наук, доцент,
полковник поліції

А. В. Баб'як

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету № 2 Інституту
з підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції ЛьвДУВС
кандидат юридичних наук, доцент,
полковник поліції

І. В. Красницький

V. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

для вхідного/вихідного контролю знань здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» до початку стажування та перед її захистом в оперативних підрозділах по лінії карного розшуку

З курсу оперативно-розшукової діяльності:

1. Структура підрозділів КР, їх права та обов'язки, зокрема функціональні обов'язки старшого оперуповноваженого.
2. Поняття і призначення обліків підрозділів поліції, що використовуються в ОРД.
3. Використання заходів оперативно-розшукової діяльності і їх роль у боротьбі зі злочинами загальнокримінальної спрямованості.
4. Сутність та поняття конспірації в оперативній роботі. Способи конспірації.
5. Виявлення осіб та фактів, які становлять оперативний інтерес. Коло осіб, які становлять оперативний інтерес. Первинні свідчення, джерела їх отримання і порядок перевірки.
6. Правова основа документування фактів і дій, які становлять оперативний інтерес та їх суть.
7. Поняття і суть реалізації оперативно-розшукової інформації та її значення.
8. Поняття та сутність оперативно-розшукової тактики і її завдання.
9. Поняття та види оперативно-розшукових планів, вимоги до них.
10. Поняття та зміст гарантій законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності оперативними підрозділами кримінальної поліції.
11. Організація виявлення та розслідування злочинів по лінії карного розшуку.
12. Соціально-правове значення виявлення злочинів КР.
13. Об'єктивні та суб'єктивні причини які впливають на виявлення та припинення злочинів по лінії КР.
14. Організація виявлення латентних злочинів.
15. Організаційні основи діяльності поліції в розслідуванні злочинів загально-кримінальної спрямованості.
16. Форми взаємодії слідчого і старшого оперативного працівника при розслідуванні злочинів загальнокримінальної спрямованості. Робота слідчо-оперативної групи щодо розслідування злочинів.
17. Особливості планування оперативно-розшукових заходів в процесі виявлення злочинів загально-кримінальної спрямованості.
18. Види контролю начальника територіального підрозділу поліції по розслідуванню злочинів загально-кримінальної спрямованості.
19. Першочергові та наступні оперативно-розшукові заходи щодо виявлення та припинення злочинів загальнокримінальної спрямованості.

20. Організаційно-тактичні особливості оперативно-розшукових заходів виявлення та припинення злочинів загально-кримінальної спрямованості.
21. Методика вивчення справ по злочинах минулих років.
22. Особливості планування оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій щодо документування злочинів загальнокримінальної спрямованості.
23. Тактичні прийоми виявлення осіб криміногенного складу за показами свідків і очевидців.
24. Тактичні прийоми виявлення злочинців за слідами і предметами, залишених на місці події.
25. Тактичні прийоми виявлення злочинців за викраденими предметами.
26. Тактичні прийоми виявлення злочинців за прикметами зовнішності.
27. Тактичні прийоми виявлення злочинців за слідами, що залишилися на одязі, тілі злочинця.
28. Тактичні прийоми виявлення злочинців за способом та засобами вчинення злочину.
29. Організація взаємодії підрозділів КР з іншими правоохоронними структурами при викритті та документуванні злочинів.
30. Здійснення поточного та перспективного планування оперативно-службової діяльності старшого оперуповноваженого КР.
31. Удосконалення розшукової роботи, підготовка управлінських рішень з проблем, які потребують комплексного підходу для їх вирішення.
32. Організація взаємодії з органами досудового слідства, підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, патрульною, спеціальною поліцією, поліцією охорони, спеціального призначення, науково-дослідними установами та установами забезпечення при здійсненні оперативно-службової діяльності, у тому числі за конкретними злочинами.
33. Порядок взаємодії з правоохоронними органами іноземних держав, міжнародними правоохоронними організаціями.
34. Взаємодія із засобами масової інформації з питань інформування громадськості про діяльність підрозділів карного розшуку.
35. Вивчення та аналіз стану злочинності, чинників, що її обумовлюють, прогнозування криміногенної ситуації.
36. Робота з джерелами оперативної інформації та за оперативно-розшуковими справами.
37. Аналіз ефективності використання негласного апарату, проведення оперативних розробок у боротьбі зі злочинністю,

**VI. ДОКУМЕНТАЦІЯ СТАЖУВАННЯ
(ВЗІРЦІ ДОКУМЕНТІВ)**

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник кафедри _____

(посада, звання, П.І.Б.)

(підпис, дата)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження _____ стажування _____
(звання, П.І.Б.)

_____ (повне найменування навчального підрозділу)

Строк (термін) проходження практики (стажування) _____

№ з/п	Заплановані заходи	Примітка
1		
2		
3		
4		
5		

Здобувач освітнього ступеня «магістр»

_____ (звання)

_____ (підпис)

_____ (П.І.Б.)

_____ (дата)

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ

(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК СТАЖУВАННЯ

(вид і назва практики)

Здобувача ступеня вищої освіти «магістр» _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

інститут, факультет _____

кафедра _____

освітній ступінь _____

спеціальність _____
(назва)

_____ курс, група _____

Наказ про закріплення за підрозділом, у якому буде організовано стажування

(найменування підрозділу, номер та дата видання наказу)

Строк проведення стажування з _____ до _____
_____.

Відгук і оцінка роботи здобувача освітнього ступеня «магістр» на стажуванні керівника практики від територіального підрозділу поліції

Відгук осіб, які перевіряли проходження стажування

Висновок керівника практики від ВНЗ про проходження стажування

Дата складання заліку « ____ » _____ 20 ____ року

Оцінка:

за національною шкалою (словами)	кількість балів (цифрама і словама)	за шкалою ECTS

Керівник стажування від ЛьвДУВС

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Щоденник заповнюється слухачем магістратури ЛьвДУВС особисто, крім розділу відгуку осіб, які перевіряли проходження практики.
2. Формат бланка щоденника А5 (148×210 мм), брошура 8 сторінок разом з обкладинкою з карткового паперу.

ВКЛАДИШ

до службового посвідчення _____
(серія, номер)

Здобувач освітнього ступеня «магістр» _____
(звання, П.І.Б.)

є стажистом на посаді _____

(найменування підрозділу, посади)

Дійсний до _____ при пред'явленні службового посвідчення.

Керівник кадрового підрозділу
поліції

(звання)

(підпис)

(П.І.Б.)

М.П.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник
територіального органу поліції

М.П.

ЗВІТ
за результатами проходження стажування

Зміст звіту

Здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Керівник стажування від
територіального підрозділу поліції

ПОГОДЖЕНО
Керівник територіального підрозділу
поліції, де організовано
стажування

ЗАТВЕРДЖУЮ

«_____» _____ 20__ р.

(місце гербової печатки підрозділу)

**Відгук-характеристика
на**

Здобувача освітнього ступеня «магістр» _____
(посада, звання, прізвище)

У характеристиці мають знайти відображення:

- розуміння слухачем задач, які стоять перед ОВС в сучасних умовах;
- якість виконання програми стажування;
- знання нормативних актів і вміння застосовувати їх на практиці;
- організаторські здібності;
- вміння планувати роботу, розробляти процесуальні документи;
- морально-вольові якості, дисциплінованість, самостійність в рішеннях;
- витримка, тактовність, загальний рівень культури;
- підготовленість до практичної діяльності;
- оцінка за стажування (за п'ятибальною системою).

Керівник стажування _____

«_____» _____ 20__ р.

VII. МЕТОДИЧІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИТЯГИ З НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Під час проходження стажування курсанти керуються основними нормативно-правовими актами, які викладені нижче та настановами керівника стажування.

Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (далі – поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського

1. Поліцейський зобов'язаний:

- 1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського;
- 2) професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва;
- 3) поважати і не порушувати прав і свобод людини;
- 4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я;
- 5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків;

б) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

2. Поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

3. Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

4. Додаткові обов'язки, пов'язані з проходженням поліцейським служби в поліції, можуть бути покладені на нього виключно законом.

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

б) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) вживає заходів для запобігання та припинення насильства в сім'ї;

19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності;

21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;

22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості;

25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України.

ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ

Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
- 11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

- 1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- 2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- 3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;
- 4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;
- 5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;
- 6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупинити осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 35. Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

- 1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;
 - 2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
 - 3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;
 - 4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;
 - 5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;
 - 6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;
 - 7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
 - 8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
 - 9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.
2. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у цій статті.

Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

2. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодек-

сом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

6. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід.

Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- 1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- 2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;
- 3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ

1. Поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб – підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо

зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

2. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

3. Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поведження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поведження з ними та правил їх використання, що загрожують публічній безпеці, до усунення таких порушень.

4. Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в одnodенний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ.

Стаття 40. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

1. Поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою:

1) попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб;

2) забезпечення дотримання правил дорожнього руху.

2. Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Стаття 41. Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;

2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;

3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;

4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, – передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;

2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, – передання відповідному закладу;

3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, – передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія – вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боеприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боеприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені цим Законом.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронежилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

а) затримання особи;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

б) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскування дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;

г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;

б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

4. Поліції (поліцейському) заборонено:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

б) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими органами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що ви-

користуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

б) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні:

затверджено наказом МВС України, від 07.07.2017 № 575

1. Загальні положення

1. Основним завданням взаємодії слідчих підрозділів органів Національної поліції України з іншими структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональними територіальними органами Національної поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, територіальними органами поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами (далі - органи та підрозділи поліції) є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

2. Взаємодія органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами поліції відбувається на основі Конституції України, Кримінального кодексу (далі - КК) України, Кримінального процесуального кодексу (далі - КПК) України, Закону України «Про Національну поліцію», інших актів законодавства України з питань організації взаємодії між органами та підрозділами

поліції в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні.

3. Основними принципами взаємодії є:

1) швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень;

2) самостійність слідчого в процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється;

3) оптимальне використання наявних можливостей органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України у запобіганні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;

4) дотримання загальних засад кримінального провадження;

5) забезпечення нерозголошення даних досудового розслідування.

II. Організація взаємодії при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них

1. Про надходження до органу, підрозділу поліції заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення уповноважений працівник чергової частини зобов'язаний негайно доповісти керівникові органу досудового розслідування, який визначає слідчого, що здійснюватиме досудове розслідування, а також поінформувати керівника органу, підрозділу поліції.

2. Слідчий невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі - ЄРДР) та розпочати розслідування.

3. Начальники ГУНП, їх територіальних (відокремлених) підрозділів є відповідальними за організацію своєчасного направлення на місце події слідчо-оперативної групи (далі - СОГ) у повному складі, інших працівників органу, підрозділу поліції залежно від обставин та характеру вчиненого кримінального правопорушення та доставляння за необхідності до місця події спеціалістів інших органів.

4. Після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення та внесення інформації до ЄРДР під керівництвом начальника органу, підрозділу поліції здійснюється комплекс першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, у тому числі за дорученням слідчого, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та з'ясування всіх обставин події.

Першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії можуть передбачати:

проведення огляду місця події;

переслідування і затримання правопорушників за слідами або указаними потерпілими і очевидцями напрямками переміщення правопорушника або за результатами роботи службового собаки, організація загороджувальних заходів, у тому числі в місцях можливого перебування або появи правопорушників;

проведення розшукових заходів у місцях перебування осіб, схильних до вчинення правопорушень (у тому числі збуту викраденого майна);

виявлення свідків та очевидців події, опитування (у разі внесення відомостей в ЄРДР - допит) з цією метою осіб, які проживають або працюють поблизу місця вчиненого діяння, а також осіб, які могли перебувати на можливих шляхах руху правопорушника до та від місця події;

установлення базових станцій операторів мобільного (рухомого) зв'язку, що обслуговують територію, на якій знаходиться місце вчинення злочину, та можливих напрямків руху особи, яка його вчинила, а також інших місць з урахуванням обставин кримінального правопорушення;

проведення поквартирного чи подвірного обходу для збирання відомостей про подію, обстеження місцевості в районі вчинення кримінального правопорушення, виявлення загублених, викинутих правопорушником знарядь учиненого діяння, інших предметів, отримання додаткової інформації про подію та осіб, які вчинили кримінальне правопорушення;

орієнтування особового складу органів та підрозділів поліції на території обслуговування, на якій учинено кримінальне правопорушення, та суміжних територіях, а також (за необхідності) представників громадськості про характер, час, місце і спосіб учинення кримінального правопорушення, кількість осіб, які його вчинили, їх зовнішність, прикмети викраденого та про інші відомості, що мають значення для встановлення правопорушників та їх розшуку;

використання можливостей баз (банків) даних єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України та інших інформаційних ресурсів, а також засобів масової інформації;

перевірку осіб за базами (банками) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, та іншими інформаційними ресурсами, передбаченими статтями 26, 27 Закону України «Про Національну поліцію»;

інші передбачені законодавством заходи та дії, необхідні для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила.

У разі якщо в результаті проведених першочергових заходів і невідкладних слідчих (розшукових) дій не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, керівник органу, підрозділу поліції організовує і забезпечує подальшу роботу з розкриття цього кримінального правопорушення.

5. СОГ створюються при чергових частинах органів та підрозділів поліції. Склад цих груп формується з числа працівників поліції відповідно до графіка чергування, затвердженого керівником органу, підрозділу поліції та погодженого з керівником органу досудового розслідування.

До складу СОГ включаються слідчий (старший СОГ), працівник оперативного підрозділу, інспектор-криміналіст (технік-криміналіст), а також (за необхідності) кінолог зі службовим собакою.

6. Завданням СОГ є виявлення, фіксація, вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів, установлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають зна-

чення для всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, які його вчинили.

7. Після прибуття на місце події члени СОГ з'ясовують обставини вчинення кримінального правопорушення, установлюють свідків, прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, та ймовірні шляхи їх руху. У разі необхідності вживають заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні. Беруть участь у розшуку та затриманні осіб, які підозрюються в учиненні цих кримінальних правопорушень.

8. Слідчий на місці події:

1) керує діями інших членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду;

2) за наявності підстав інформує уповноваженого працівника чергової частини про залучення додаткових сил і засобів для фіксування всіх обставин учиненого кримінального правопорушення;

3) за необхідності після початку кримінального провадження допитує про обставини вчиненого кримінального правопорушення заявника, потерпілого, свідків та інших учасників кримінального провадження; надає письмові доручення працівникам оперативних підрозділів про проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні.

9. Працівник оперативного підрозділу на місці події:

1) здійснює поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збору відомостей, що можуть бути використані як докази;

2) установлює час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість осіб, які його вчинили, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямок руху осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, інші відомості, необхідні для їх встановлення; використовує наявні джерела оперативної інформації з метою розкриття кримінального правопорушення;

3) негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій;

4) виконує письмові доручення слідчого про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Під час їх виконання користуються повноваженнями слідчого.

10. Інспектор-криміналіст (технік-криміналіст) на місці події:

1) надає консультації слідчому з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок;

2) з використанням спеціальних знань та навичок, науково-технічних засобів і спеціального обладнання проводить вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складає плани і схеми, виготовляє графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей;

3) виявляє, фіксує, здійснює вилучення та пакування матеріальних об'єктів, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення;

4) проводить експрес-аналіз за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів (без надання письмового висновку), звертає увагу слідчого на фактичні дані, що мають значення для розслідування обставин кримінального правопорушення;

5) відповідає за якісну фіксацію всієї слідової інформації, повноту відображених про це даних у протоколі огляду та схемі (плані) до нього.

III. Організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до органу досудового розслідування

1. При веденні оперативним підрозділом оперативно-розшукової справи (далі - ОРС) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органів досудового розслідування Національної поліції України, керівник оперативного підрозділу письмово звертається до керівника органу досудового розслідування про закріплення за цією ОРС слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу.

2. Керівник оперативного підрозділу з дотриманням режиму секретності надає слідчому необхідні матеріали ОРС для вивчення та надання у разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину.

3. Матеріали ОРС можуть розглядатися під час оперативної наради за участю керівників оперативного підрозділу, органу досудового розслідування та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР. Одночасно розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується керівниками органу досудового розслідування та оперативного підрозділу.

4. У разі виявлення під час проведення оперативно-розшукових заходів ознак злочину керівник оперативного підрозділу невідкладно направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України.

VI. Виконання працівниками оперативного підрозділу органу, підрозділу поліції доручень слідчих про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій

1. Під час досудового розслідування кримінальних правопорушень слідчий дає уповноваженим оперативним підрозділам поліції письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій (далі - доручення). У разі створення СОГ слідчий дає доручення про проведення слідчих (розшукових) дій працівникам оперативного підрозділу, включеним до її складу.

2. Не допускається надання слідчим оперативному підрозділу (працівнику оперативного підрозділу - члену СОГ) неконкретизованих доручень та доручень без встановленого строку їх виконання.

3. Працівники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися із клопотанням до слідчого судді чи прокурора.

Доручення слідчого є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

4. Доручення, які даються оперативному підрозділу, реєструються в канцелярії територіального органу, підрозділу поліції та передаються в порядку, передбаченому нормативним актом про організацію діловодства.

5. У дорученнях зазначаються найменування кримінального провадження, його реєстраційний номер та дата початку досудового розслідування; правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) КК України; короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; конкретний перелік слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, необхідні для виконання цих дій.

6. Виконання доручень слідчих повинно здійснюватися у строки, зазначені у дорученнях. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується зі слідчим, який дав доручення.

7. Матеріали про виконання доручень слідчих надсилаються до органу досудового розслідування разом із супровідним листом залежно від рівня органу досудового розслідування за підписом керівника структурного підрозділу апарату центрального органу управління поліцією, керівника територіального органу поліції, керівника міжрегіонального територіального органу поліції, керівника територіального (відокремленого) підрозділу, яким виконувалося доручення слідчого. Указані матеріали реєструються в канцелярії відповідного органу, підрозділу поліції.

8. Контроль за виконанням доручень слідчих працівниками оперативних підрозділів територіального органу, підрозділу поліції покладається на керівника територіального органу, підрозділу поліції, який зобов'язаний:

1) визначати конкретних осіб із числа працівників оперативних підрозділів, на яких покладаються обов'язки з виконання доручень слідчих (за винят-

ком доручень, які надаються працівникам оперативного підрозділу, включеним до складу СОГ);

2) визначати шляхом видання наказу конкретних осіб із числа працівників оперативних підрозділів, на яких покладаються обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих для їх своєчасного виконання;

3) щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального органу, підрозділу поліції інформувати про стан виконання доручень слідчих.

9. Керівник органу досудового розслідування розглядає матеріали виконаного доручення слідчого, які надійшли від оперативного підрозділу. У разі його неналежного виконання повертає матеріали відповідно до вимог діловодства керівникові територіального органу, підрозділу поліції для усунення недоліків та вжиття до винних заходів дисциплінарного впливу в установленому порядку.

10. У разі необхідності проведення окремих слідчих (розшукових) дій на території іншої держави слідчий за погодженням з прокурором надсилає до уповноваженого (центрального) органу України запит про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні відповідно до розділу IX «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження» КПК України. При прийнятті рішення про направлення цього запиту уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони слідчий інформує про направлення запиту про міжнародну правову допомогу Департамент Інтерполу та Європолу Національної поліції України.

За необхідності проведення досудового розслідування обставин кримінальних правопорушень, вчинених на території декількох держав або таких, що порушують інтереси цих держав, слідчий відповідно до статті 571 КПК України направляє запит до Генеральної прокуратури України, яка розглядає та вирішує питання про створення спільної слідчої групи. Про прийняття рішення щодо створення такої групи слідчий інформує Департамент Інтерполу та Європолу Національної поліції України.

VII. Організація взаємодії при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій та виконанні заходів забезпечення кримінального провадження

1. За наявності достовірної інформації про наміри підозрюваного, до якого застосовано запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою, переховуватися від органів досудового розслідування, незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, експерта, спеціаліста у тому самому кримінальному провадженні, вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, в якому підозрюється, працівник оперативного підрозділу складає мотивований рапорт, який доповідає слідчому для прийняття ним рішення про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на перевірку та фіксацію протиправних дій, та можливість змінити запобіжний захід на більш суворий у порядку, встановленому КПК України.

2. У разі виявлення працівником оперативного підрозділу при виконанні доручення слідчого обставин, що свідчать про необхідність проведення обшуків у житлі чи іншому володінні особи з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання зна-

ряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб складається мотивований рапорт, який доповідається керівникові оперативного підрозділу для інформування органу досудового розслідування про необхідність прийняття рішення про проведення обшуку в порядку, встановленому КПК України.

До рапорту приєднуються матеріали, що містять інформацію про житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, в якому планується проведення обшуку, особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться, а також інформацію про речі, документи або осіб, яких планується відшукати.

3. Слідчий, ураховуючи наявну інформацію про можливе знаходження в місці проведення обшуку осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, зброї, боєприпасів, вилучених з обігу предметів і речовин, а також обставини, що можуть перешкодити або ускладнити проведення обшуку, на підставі доручення має право залучити працівників оперативних підрозділів, інших органів та підрозділів поліції для участі в проведенні цієї слідчої (розшукової) дії.

Направлення підрозділів поліції особливого призначення для забезпечення проведення обшуку допускається лише з дозволу прокурора у кримінальному провадженні щодо тяжкого та особливо тяжкого злочину та в разі наявності достатніх підстав вважати, що проведенню слідчої (розшукової) дії буде чинитися фізичний опір чи іншим чином унеможливлюватися досягнення її мети. Без дозволу прокурора залучення спеціальних підрозділів до обшуку здійснюється лише в невідкладних випадках, коли затримка в проведенні слідчої (розшукової) дії може призвести до неможливості досягнення її мети.

4. Керівник територіального органу, підрозділу поліції на першочерговому етапі кримінального провадження зобов'язаний:

1) у кримінальних провадженнях, у яких не встановлено осіб, що вчинили кримінальні правопорушення, невідкладно організувати складення узгодженого плану слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на їх встановлення; виконання зазначеного плану контролюється керівниками органу досудового розслідування та відповідних оперативних підрозділів за напрямками роботи;

2) щомісяця проводити аналіз наявної оперативної та іншої інформації в кримінальних провадженнях щодо нерозкритих кримінальних правопорушень;

3) щомісяця за окремим графіком спільно з керівником органу досудового розслідування заслуховувати членів СОГ, керівників оперативних підрозділів, а за необхідності - інших працівників поліції про результати роботи з розкриття і розслідування конкретних кримінальних правопорушень, виконання плану слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, надавати практичну допомогу в їх проведенні;

4) забезпечити належні умови зберігання вилучених з місць подій слідів, речових доказів з метою проведення з ними необхідних судових експертиз, виконання щодо цих речових доказів рішень судів.

5. Стан досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, а також факти допущення недоліків у роботі окремих СОГ не рідше одного разу на місяць розглядаються керівником територіального органу, підрозділу поліції на оперативних нарадах. Особлива увага при цьому повинна приділятися стану взаємодії між слідчими та працівниками оперативних та інших підрозділів, включеними до складу СОГ. У разі необхідності оперативно вживаються заходи щодо поновлення або посилення складу цих СОГ.

6. У разі затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення її дактилоскопічна карта надсилається до уповноваженого підрозділу інформаційного забезпечення.

У разі якщо затримана особа підозрюється у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, дактилоскопічна карта затриманого обов'язково надсилається до Департаменту Інтерполу та Європолу Національної поліції України або підрозділів Інтерполу та Європолу ГУНП (в електронному форматі .nst) для перевірки за обліками Генерального секретаріату Інтерполу.

Кримінально-процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року

Стаття 41. Оперативні підрозділи

1. Оперативні підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органів Державної кримінально-виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України - за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

2. Під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

3. Доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

